

Zajęcia dokształcające z matematyki

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego "Poczuj chemię do chemii"

J.Stanek

Wydział Chemii UAM Poznań

Listopad 2009

Jednomiany - treści podstawowe

Definicja

Jednomianem zmiennej x nazywamy wyrażenie postaci ax^n , gdzie $a \in \mathbb{R}$, $x \in \mathbb{R}$ i $n \in \mathbb{N}$.

Definicja

Stopniem jednomianu jednej zmiennej postaci ax^n nazywamy **wykładnik potęgi** zmiennej x , w którym współczynnik liczbowy jest różny od zera.

Przykład

- $3x^2$ - jednomian trzeciego stopnia zmiennej x
- $-\sqrt{2}b$ - jednomian pierwszego stopnia zmiennej b
- $\left(\frac{2}{5}\right)^{-3} = \left(\frac{2}{5}\right)^{-3} x^0$ - jednomian zerowego stopnia (np. zmiennej x)
- z^4 - jednomian czwartego stopnia zmiennej z

Jednomiany - treści podstawowe

Dwa jednomiany nazywamy podobnymi, jeśli różnią się co najwyżej współczynnikami liczbowymi.

Przykłady jednomianów podobnych

- $-3z^2$; $\frac{2}{5}z^2$
- $\sqrt{2}x^6$; $-2.5x^6$
- $3^{-\frac{2}{3}}\alpha^4$; $-9\alpha^4$

Wielomiany - treści podstawowe

Wyrażenie algebraiczne będące sumą jednomianów nazywamy wielomianem.

Przykłady wielomianów

- $-3z^2$
- $\sqrt{2}x^6 - 2.5x^4 + 7$
- $-\frac{3}{4}\alpha - 9\alpha^2$

Wielomian będący sumą dwóch (trzech, czterech,...itd.) jednomianów nazywamy dwumianem (trójmianem,...itd.)

Przykłady dwumianów

- $2x^2 - 5$
- $-4x + 7y^3$

Wielomiany - treści podstawowe

Definicja

Wielomianem zmiennej x nazywamy wyrażenie postaci

$$a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + a_{n-2} x^{n-2} + \dots + a_1 x + a_0,$$

gdzie $a_n, a_{n-1}, \dots, a_1, a_0 \in \mathbb{R}$ i $n \in \mathbb{N}_+$ i $x \in \mathbb{R}$. Wyrażenie algebraiczne będące sumą jednomianów nazywamy wielomianem.

Definicja

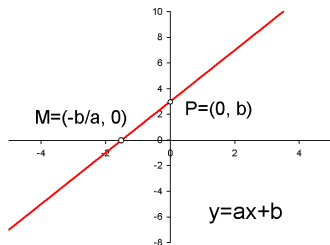
Stopniem wielomianu jednej zmiennej nazywamy największy wykładnik potęgi zmiennej, dla której współczynnik jest różny od zera.

Funkcja liniowa - wiadomości ogólne

Definicja

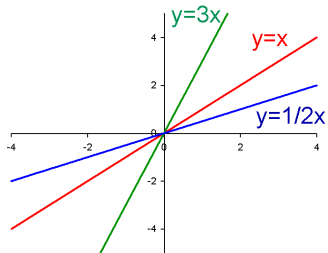
Funkcję określoną wzorem $f(x) = ax + b$, gdzie $a \in \mathbb{R}$, $b \in \mathbb{R}$ i $x \in \mathbb{R}$ nazywamy funkcją liniową.

Liczbę a nazywamy współczynnikiem kierunkowym, natomiast liczbę b - wyrazem wolnym. Dziedziną i przeciwdziedziną funkcji liniowej jest zbiór liczb rzeczywistych $\mathbb{R}$.

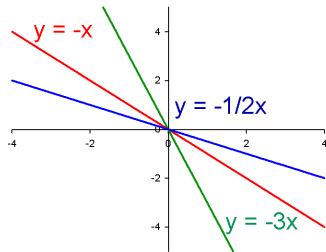

Funkcja $f(x)=ax$

Wykresem funkcji $f(x) = ax$ jest prosta, do której należy początek układu współrzędnych $(0, 0)$ oraz punkt o współrzędnych $(1, a)$.

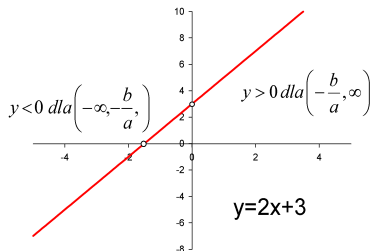
Wykres funkcji $f(x) = ax$ dla
 $a > 0$

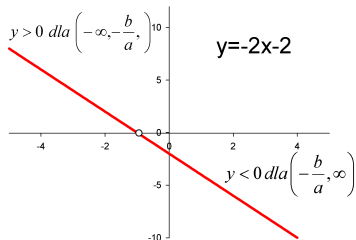
Wykres funkcji $f(x) = ax$ dla
 $a < 0$

Wykres, miejsce zerowe, monotoniczność, znak funkcji

$f(x) = ax + b$

Wykres funkcji $f(x) = ax + b$ dla $a > 0$

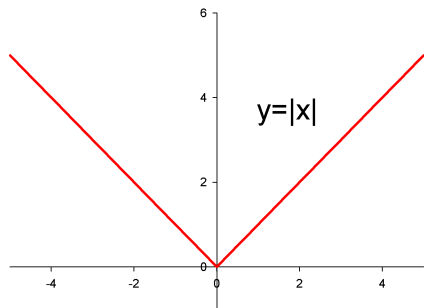

Wykres funkcji $f(x) = ax + b$ dla $a < 0$

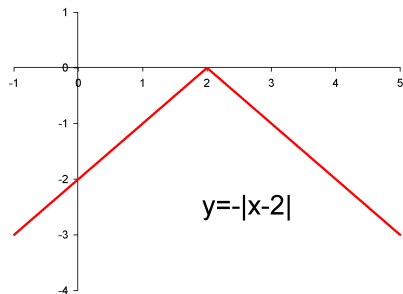

Funkcja $f(x) = |ax+b|$

Przykłady

$$y = |x| = \begin{cases} x & \text{dla } x \geq 0 \\ -x & \text{dla } x < 0 \end{cases}$$

$$y = -|x-2| = \begin{cases} -(x-2) & \text{dla } x \geq 2 \\ (x-2) & \text{dla } x < 2 \end{cases}$$

Układy równań i nierówności I stopnia z dwiema niewiadomymi

Definicja

Układem równań liniowych z dwiema niewiadomymi nazywamy każdy

układ postaci:
$$\begin{cases} a_1x + b_1y = c_1 \\ a_2x + b_2y = c_2 \end{cases}$$
, gdzie $a_i, b_i, c_i, x, y \in \mathbb{R}, i = \{1, 2\}$.

Rozwiązanie układu równań liniowych może prowadzić do

- pojedynczej pary liczb spełniającej taki układ (układ oznaczony; równania niezależne)
- nieskończenie wielu par liczb spełniających taki układ (układ nieoznaczony; równania zależne)
- braku liczb spełniających taki układ (układ sprzeczny)

Metody rozwiązywania

- Metody algebraiczne
  - Metoda podstawienia
  - Metoda przeciwnych współczynników
  - Metoda wyznaczników
- Metoda graficzna

Przykład

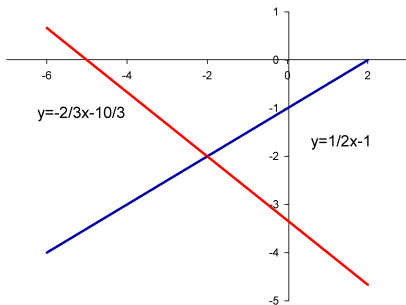
$$\begin{cases} 2x + 3y = -10 \\ -x + 2y = -2 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x + 3y = -10 \\ -x + 2y = -2 \quad / \cdot 2 \end{cases}$$

$$\begin{cases} 2x + 3y = -10 \\ -2x + 4y = -4 \quad + \end{cases}$$

$$7y = -14 \Rightarrow y = -2;$$

$$2x + 3 \cdot (-2) = -10 \Rightarrow x = -2$$

Nierówności liniowe z dwiema niewiadomymi

Definicja

Rozwiązać nierówność liniową o dwóch niewiadomych, to znaczy znaleźć zbiór wszystkich par liczb spełniających tę nierówność

Przykład

$$\begin{cases} 2x + y > 3 \\ x - y \leq 1 \end{cases}$$

Wykresem każdej z nierówności jest jedna z półpłaszczyzn (z prostą lub bez), na które dzieli płaszczyznę prosta o równaniu $ax + by + c = 0$

